Newsletter IHP

Aktuálne témy hlavne v oblasti verejných financií

Vydáva Inštitút hospodárskej politiky | ISSN 1338-3647 | www.ihp.sk ◆ číslo 9 ◆ september 2011

UŠETRIŤ NA MZDÁCH A NEREFORMOVAŤ ŠTÁTNU SPRÁVU JE NEMOŽNÉ

Ekonomická situácia vo svete, eurozóne a teda aj na Slovensku nie je v dobrej kondícii a navyše je aj málo predvídateľná. Pôjde o spomalenie ekonomického rastu alebo o ďalšiu recesiu? Je teda namieste, že je nevyhnutné hľadať úspory, a to najprv v samotnej verejnej správe. Pri proklamáciách o hľadaní úspor sa v minulom roku hovorilo zo strany vlády predovšetkým o znižovaní počtu pracovníkov a tiež o mzdových výdavkoch, ktorých vývoj má prispieť k fiškálnej konsolidácii. Minulý rok však skončil v tejto oblasti tak, že nám narástol aj počet ľudí, ktorí si našli prácu vo verejnej správe a aj sme zaplatili na mzdách viac, ako rok predtým.

Minulý rok bol z hľadiska hodnotenia vlády v tejto oblasti zložitý v tom, že v ňom vládli až dve vlády časovo rovnomerne. Štátny rozpočet síce bol zmenený v novom parlamente, avšak nie v prípade mzdových výdavkov. Rozpočet na rok 2011 a návrh na ďalšie rozpočtové roky nedáva priestor na úvahy v tom zmysle, že by sa malo niečo výrazne zmeniť. Otázka je, prečo? Odpoveďou je preto, lebo bez výraznej reformy ústrednej štátnej správy nie je možné očakávať významné úspory v oblasti personálneho a mzdového manažmentu. Tisícky rozpočtových a príspevkových organizácií, z ktorých mnohé sú ešte dnes už neaktuálnymi pozostatkami fungovania štátu spred roku 1999 a niektoré dokonca ešte spred desiatich rokov skôr. Na takúto zmenu je potrebná politická vôľa a zatiaľ ju žiadna vláda nenašla. Preto, ak niekto bude ešte niekedy tvrdiť, že zredukuje zamestnanosť vo verejnej správe a teda ušetrí, blafuje.

František Palko
riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky

Avizované mzdové a personálne škrty vo verejnej správe nabrali v skutočnosti opačný trend

Foto: internet

Šetrenie, šetrenie. To sa stalo už prakticky hlavným sloganom za posledné mesiace a roky od vypuknutia ekonomickej krízy. Štáty a vlády sa snažia prijímať opatrenia aj smerom k sebe, aby znižovali deficit verejných financií. Zamestnanosť vo verejnej správe a mzdové výdavky sú terčom kritiky pri poukazovaní na neefektívnosť štátnych aparátov. Tak je tomu aj u nás. A ako dopadol minulý rok v tejto oblasti? Na Slovensku pracovalo na úradoch zhruba 350 tisíc ľudí, teda o takmer 1800 viac ako rok predtým. Minuli sme na nich 3,5 mld. eur, teda o 88 mil. eur viac ako v roku 2009. Dobrá správa je, že sa medziročne znížil počet neobsadených miest, teda mŕtvych duší, až o polovicu – „len“ na takmer 7700, čo pri priemernej mzde vo verejnej správe za minulý rok vo výške 827 eur to predstavuje „len“ o niečo viac ako 6,3 mil. eur minutých zbytočne.

KARTY V POČTE ZAMESTNANCOV ZAMIEŠALA ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA

Minulý rok bol vo vývoji počtu zamestnancov vo verejnej správe prinajmenšom rozporuplný.

Pokračovanie na str. 2

Vláda v roku 2012 neplánuje žiadne veľké prepúšťanie svojich zamestnancov

Minulý rok skončil v oblasti znižovania zamestnanosti a mzdových výdavkov pre ministerstvá a ostatné ústredné štátne orgány, ktoré sú súčasťou štátneho rozpočtu inak, ako by mnohí občania očakávali. Počet ministerských úradníkov sa medziročne zvýšil o 153 nových ľudí a mzdové výdavky sa zvýšili o 43 mil. eur. Pozitívne je, že mŕtve duše predstavujú o takmer 2000 prázdnych miest menej ako v roku 2009, keď ich počet presahoval 7014 takýchto voľných pracovných pozícií. Dnes máme na najvyšších štátnych orgánoch, teda hlavne na ministerstvách, 4994 neobsadených pracovných miest.

Pokračovanie na str. 6-7

Vývoj zamestnanosti, mzdových výdavkov a priemerných miezd vo verejnej správe

Subjekty verejnej správy	Počet zamestnancov (osoby)				Mzdy, platy, služobný príjmy a OOV* (€)				Priemerný mzdový výdavok (€/mesiac)			
	2009	2010			2009	2010			2009	R 2010		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	S	S	rozdiel (2-1)	% zmena	S	S	rozdiel (6-5)	% zmena	S	S	rozdiel (10-9)	% zmena
Ústredná štátna správa (bez SIS)	162517	162367	-150	-0,1	1910954761	1961534461	50579700	3	973	1000	27	3
Územná samospráva	177569	179502	1933	1,1	1406898381	1439560748	32662367	2	660	668	8	1
Fondy sociálneho a zdravotného poistenia	8175	8186	11	0,1	80635903	85072255	4436352	6	822	866	44	5
Spolu	**348261**	**350055**	**1794**	**∑ 0,4**	**3398489045**	**3486167464**	**87678419**	**∑ 3**	**810**	**827**	**26**	**∑ 3**

*POZNÁMKA: * OOV - ostatné osobné vyrovnania* *Zdroj: MFSR, vlastné spracovanie*

Dokončenie zo str. 1

Prehľad neobsadených pracovných miest vo verejnej správe (€)

za obdobie rokov 2005 až 2010

Rok	Rozpočtovaný stav	Skutočný stav	Rozdiel
2005	381 587	373 245	8342
2006	372 059	362 824	9235
2007	369 014	358 752	10262
2008	361 950	350 442	11508
2009	362 533	348 261	14272
2010	357 743	350 055	7688

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

Faktom je, že ubudlo počet mŕtvych duší v porovnaní s minulým rokom o 6584 systemizovaných miest. Zároveň faktom je aj to, že i napriek avízam o plánovanom znižovaní počtu zamestnancom vo verejnom sektore, došlo k opaku, a to k nárastu o 1794 ľudí. Jedinou zložkou verejnej správy, kde naozaj došlo k faktickému zníženiu počtu úradníkov je ústredná štátna správa. Tento pokles však predstavuje len 150 zamestnancov, čo je len 0,09% z celkového počtu štátnych úradníkov na ministerstvách a iných ústredných štátnych orgánoch. Najvýznamnejšie zmeny v počte úradníkov v roku 2010 zaznamenala územná samospráva, v ktorej našlo svojej uplatnenie o 1933 ľudí viac ako tomu bolo v roku 2009. Tento vývoj v obciach, mestách a vyšších územných celkoch mal vplyv na celkové zníženie počtu neobsadených miest vo verejnej správe. Z celkového počtu neobsadených miest v roku 2009 v tejto zložke verejnej správy vo výške 3486 neobsadených miest sa na konci minulého roka tento stav znížil len na 1553 voľných miest. Pokiaľ ide o Sociálnu poisťovňu a zdravotné poisťovne, stav počtu zamestnancov zaznamenal iba nepatrný medziročný rozdiel, avšak smerom k vyššiemu počtu pracovníkov, aj keď len o 11.

Vývoj mzdových výdavkov v sektore verejnej správy (€)

za roky 2005 až 2010

Rok	Celkové výdavky na mzdy, platy, služobné príjmy a OOV*	Medziročné prírastky v EUR
2 005	2 675 239 594	
2 006	2 833 742 747	158 503 153
2 007	3 039 833 300	206 090 553
2 008	3 233 032 397	193 199 097
2 009	3 398 489 045	165 456 648
2 010	3 486 167 464	87 678 419

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

*POZNÁMKA: * OOV - ostatné osobné vyrovnania*

AVIZOVANÉ ŠETRENIE V OBLASTI MIEZD MÁ V SKUTOČNOSTI OPAČNÉ ZNAMIENKO

Znižovanie mzdových výdavkov ako jeden z nástrojov šetrenia sa v minulom roku nenaplnilo. V skutočnosti nás stáli úradníci medziročne o takmer 88 mil. eur viac a minuli sme na tento účel takmer 3,5 mld. eur. Najvyšší nárast v objeme mzdových výdavkov bol v ústrednej štátnej správe, a to vo výške 51 mil. eur. Územné samosprávy zaznamenali druhú priečku v medziročnom náraste mzdových výdavkov v objeme 33 mil. eur a zvyšné 4 milióny eur ostáva na vrube poisťovní. Paradoxné je, že došlo nielen k nárastu skutočných mzdových výdavkov na medziročnej báze, ale aj k prevýšeniu rozpočtovaných súm na rok 2010 s výnimkou poisťovní. Ústredná štátna správa minula na mzdách, vrátane odvodov, o 65 mil. eur viac, ako mala naplánované v rozpočte a územná samospráva dokonca o 90 mil. eur viac. Jedine poisťovne nevyplatili na mzdách, vrátane odvodov, 15 mil. eur oproti rozpočtovanej sume.

AJ PRIEMERNÁ MZDA VO VEREJNEJ SPRÁVE BOLA V ZNAMENÍ RASTU

Úradníci si prilepšili v avizovanom šetrení mzdových výdavkov aj v oblasti priemernej mzdy. Celkovo presahovala priemerka vo verejnej správe priemernú mzdu v celom národnom hospodárstve o 58 eur, teda o viac ako 7,5 %. Najvyšší prírastok v priemerných zárobkoch zaznamenali pracovníci poisťovní, a to až o 44 eur viac oproti roku 2009, avšak o 179 eur menej, ako rátal rozpočet na rok 2010. Zahanbení vo vývoji priemerných miezd nezostali ani pracovníci ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy, keď ich priemerka tvorila až 1000 eur, čo je o 59 eur viac ako rátal rozpočet na rok 2010. Medziročný nárast tohto mzdového ukazovateľa tvorí v tejto zložke verejnej správy až 27 eur oproti roku 2009, a to i napriek tomu, že rozpočet na rok 2010 počítal so znížením priemerky medziročne o 32 eur. Štátni úradníci, teda zamestnanci mimo územnú samosprávu a poisťovne zarábali o 30% viac ako pracovníci v rámci celého národného hospodárstva. V územnej samospráve došlo k rovnakej situácii keď jej priemerka tvorila 668 eur čo je oproti plánovanému rozpočtu viac ako 46 eur, avšak medziročný skutočný nárast bol omnoho pomalší a to na úrovni 8 eur.

Ľubomír Nebeský,
manažér IHP pre sekciu verejnej správy

Pomer platu vo VS oproti mzde v NH SR

Ukatovatele/rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Priemerná mzda verejnej správy v €	594,8	647,9	702,9	765,4	809,9	826,7
Priemerná mzda zamest. v hosp. SR v €	573,4	622,8	668,7	723,0	744,5	769,0
Pomer platu vo VS oprosti mzde v NH SR (%)	3,7	4,0	5,1	5,9	8,8	7,5

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

Eurofondy v polovici obdobia, avšak v čerpaní len na konci štvrtiny objemu

Slovensko do 31. augusta 2011 vyčerpalo zo štrukturálnych fondov v rámci Národného strategického referenčného rámca (NSRR) v rámci programového obdobia 2007 – 2013 sumu vo výške 809 mil. eur, teda necelých 21% objemu, ktorý máme k dispozícii. Oproti júlu tohto roka sa tak čerpanie zvýšilo o 1,32 p. b. Zo záväzku z roku 2008 máme handicap v prípade jedného operačného programu (OP), a tým je OP Informatizácia spoločnosti, z ktorého musíme do konca tohto roka vyčerpať 2,8 mil. eur. Do konca roku 2012 je potrebné vyčerpať zo záväzku z roku 2009 celkovo viac ako 327 mil. eur.

OPERAČNÝ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC UŽ STRÁCA PRVENSTVO

V sledovanom období pri mesačnom vyjadrení čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov v rámci NSRR je možné pozorovať pomerne stabilné čerpanie na úrovni približne 1 p. b. celkovej alokácie. V prípade medzimesačného porovnania čerpania je v auguste tohto roka zrejmý najvýraznejší rast pri OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, a to až vo výške 5,02 p. b. Rovnako si oproti predchádzajúcemu mesiacu polepšili OP Zdravotníctvo 2,16 p. b., Regionálny OP 2,01 p. b., OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia 1,82 p. b., ako aj OP Informatizácia spoločnosti 1,39 p. b. či OP Životné prostredie 1,25 p. b. Opätovne však stagnuje OP Technická pomoc, ktorý pri výške čerpania takmer 33 % pravdepodobne príde o svoj primát najlepšie čerpajúceho programu už v budúcom mesiaci.

OPERAČNÝ PROGRAM VZDELÁVANIE STÁLE NEPREKROČIL SVOJ TIEŇ

Najvýraznejší pokrok v čerpaní možno vidieť pri OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ale aj OP Informatizácia spoločnosti, ktorý však napriek tomu zatiaľ zostáva naďalej nočnou morou celého NSRR. Pri hodnotení čerpania finančných prostriedkov EÚ jednotlivých OP v rámci NSRR zo záväzku roku 2009 možno konštatovať, že na chvoste čerpania naďalej ostáva OP Vzdelávanie, v ktorom je čerpanie za sledovaný časový úsek iba štvrtinové oproti iným úspešným programom. OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Regionálny OP, OP Doprava a Zdravotníctvo majú záväzok z roku 2009 vyčerpaný na 100 %. Pri záväzku na rok 2010 sa k doteraz piatim čerpajúcim OP pridal aj OP Životné prostredie.

OPERAČNÝ PROGRAM INFORMATIZÁCIA SPOLOČNOSTI PRÍJEMNE PREKVAPIL

V marci Ministerstvom financií SR prijalo akčný plán, ktorého cieľom bolo zrýchlenie čerpania a implementácie OP Informatizácia spoločnosti pre prioritnú os č. 1 s názvom: „Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb". Po zapracovaní jednotlivých častí do praxe možno viditeľne sledovať už aj dosiahnuté efekty. Na rok 2011 bolo nutné podľa pravidla n+3 z toho OP vyčerpať zhruba 71 mil. eur. Už v čase od januára do polovice júla 2011 sa podarilo vyčerpať 53 mil. eur, čo znamená,

že prijaté opatrenia boli úspešne realizované. V konečnom dôsledku by mohol byť tento záväzok vyčerpaný už v priebehu mesiaca september, pretože nevyčerpaných zostalo len približne 2,8 mil. eur. V súčasnosti sa pracuje na nových výzvach, rovnako sa pracuje i na projektoch v rámci prioritnej osi č. 2 s názvom: „Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry".

Zuzana Dobrotková,
analytička IHP pre sekciu kohézna politika

Suma čerpaných prostriedkov v rámci NSRR k 31.08.2011/celková alokácia NSRR

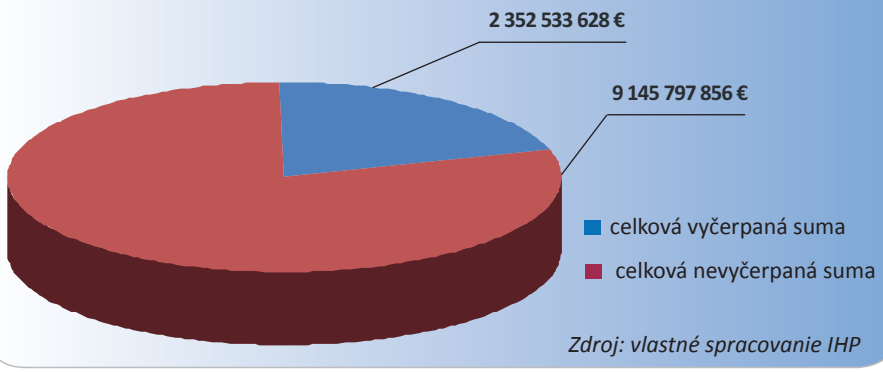

Zdroj: vlastné spracovanie IHP

Stav čerpania eurofondov v jednotlivých operačných programoch v rámci NSRR (%)

k 31.08.2011

OP	čerpanie % k 31.12.2010	čerpanie % k 31.08.2011	čerpanie % k 31. 07.2011	Medzimesačný rozdiel (p.b.)
OP Vzdelávanie	8,11	11,14	10,71	0,43
OP Zamestn. a sociálna inklúzia	18,41	27,30	25,48	1,82
OP Informatizácia spoločnosti	2,62	6,96	5,57	1,39
OP Životné prostredie	6,31	13,16	11,91	1,25
Regionálny OP	19,54	31,19	29,18	2,01
OP Doprava	16,85	21,38	21,03	0,35
OP Zdravotníctvo	19,33	31,76	29,60	2,16
OP Konkurenc. a hosp. rast	17,71	29,70	24,68	5,02
OP Technická pomoc	27,96	32,68	32,55	0,13
OP Bratislavský kraj	13,76	23,90	22,68	1,22
OP Výskum a vývoj	9,91	16,50	15,76	0,74
NSRR	13,42	20,46	19,14	1,32

Zdroj: vlastné spracovanie IHP

Straníckosť pri obsadzovaní úradníckych funkcií je naďalej brzdou kvality riadenia štátu

Viac ako 350 tisíc zamestnancov vo verejnej správe a skoro 3,5 mld. eur, ktoré vynakladáme na ich platy ročne, sú dostatočným dôvodom na to, aby boli zodpovedané otázky, či tieto čísla nie sú privysoké. Každá doterajšia vláda po roku 1999 si tému zamestnanosti vo verejnej správe osvojila ako jednu z kľúčových oblastí, ktorej sa chce venovať. Prečo? Odpoveď je prostá, totiž len efektívna verejná správa môže viesť ku zvyšovaniu kvality poskytovania verejných služieb občanom. Ťažšie je to však s napĺňaním tejto pravdy. O tom, ako sa darí tejto vláde a jej predchodkyniam zvládať túto ambíciu, sme sa zhovárali s odborníkom na problematiku personálneho a mzdového manažmentu, Ľubomírom Plaiom, expertom Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR.

› Ako hodnotíte stav doterajšej racionalizácie verejnej správy a zvlášť ústrednej štátnej správy? Je jej súčasný model dostatočne aktuálny na dnešné potreby?

Racionalizačných ambícií po roku 1990 bolo veľa. Samospráve najvýraznejšie pomohla decentralizácia, ktorá sa uskutočnila pod ideovým vedením Viktora Nižňanského v rokoch 1998 až 2005. Mám na mysli prenos kompetencií na samosprávu obcí a regiónov, ktoré dnes majú systémovo štandardné podmienky na plnenie svojich samosprávnych funkcií, a je len na nich, ako ich využívajú pri zabezpečovaní kvality a dostupnosti verejných služieb občanom. Jednoducho povedané, volení funkcionári, aj keď stále plačú, sa už nemajú na čo vyhovárať. Iná situácia je v štátnej správe, ktorá bola pred rokom 1990 nástrojom v rukách politikov komunistickej strany. Prvú reálnu nádej na zmenu sme mali v rámci splnenia kritérií podmieňujúcich náš vstup do Európskej únie. Prijatím zákona o štátnej službe (2001) a zriadením Úradu pre štátnu službu (2002) sme tieto kritériá naplnili, ale po vstupe do EÚ ich pár kultových politikov z SDKÚ zrušilo a ako ťaživý balvan zahodilo do vody. Ostatní politici sa k tomuto činu pridali – koaliční aj opoziční. Vedúcu úlohu jednej strany sme síce zamatovou revolúciou zrušili, ale spôsob uplatňovania politickej moci v štáte sa dodnes nezmenil. Porevolučná politická elita sa pri obsadzovaní úradov nedokázala zbaviť výsad a imunít barbarov, podľa ktorých korisť patrí víťazovi. Do funkcií a úradov sa dodnes prevažne vyberajú a dosadzujú len stranícke a inak spriaznené kádre. Z tohto pohľadu je súčasný model ústrednej štátnej správy výsostne neaktuálny a ťahá spoločnosť, jej ekonomiku a hospodárstvo nezadržateľne ku dnu.

› Dnes ešte stále sú tisícky pracovných miest vo verejnej správe neobsadené pracovníkmi, pričom jednotlivé orgány verejnej moci dostávajú na to rozpočtované zdroje. Tento stav sa nepodarilo doteraz finálne vyriešiť žiadnej vláde. Je to podľa Vás problém a ak áno, ako ho riešiť?

Predovšetkým je to veľká nezodpovednosť voči občanom a celej spoločnosti. Už dlhšie sme svedkami rozpadu politiky, pretože politici a politické strany prestali napĺňať svoje poslanie v demokratickom politickom systéme a štát dnes v podstate riadi stranícka byrokracia. Tá vie, že peniaze v rozpočte na miesta, ktoré nikdy neobsadia, si môžu s tichým súhlasom svojich mecenášov rozdeliť. Najlepším riešením tohto, ale aj ďalších problémov štátnej správy, je vrátiť sa k zahodeným sľubom a dokončiť sformovanie profesionálnej a apolitickej štátnej služby. Ak to pre neochotu politikov nepôjde, potom nám nezostáva iné, ako postarať sa o návrat k normálnej politike a vo voľbách vymeniť nezodpovedných politikov za zodpovedných.

› V období hospodárskej krízy sa ukázala nízka miera flexibility v prispôsobení sa verejných výdavkov, vrátane mzdových, aktuálnej ekonomickej situácii. Vláda a následne parlament na to reagovali plošným škrtaním mzdových výdavkov. Je to tá správna cesta, ako v takýchto situáciách postupovať?

Kto je Ľubomír Plai...

Bol prvým a posledným predsedom Úradu pre štátnu službu. Dnes pôsobí ako expert pre Asociáciu zamestnávateľských zväzov a združení SR a ako predseda Fóra občanov Slovenska. Venuje sa oblasti riadenia ľudských zdrojov a modernizácii verejnej správy. Pracoval na Ministerstve vnútra SR v riadiacich pozíciách. Bol aj prednostom a neskôr starostom mestskej časti Bratislava - Lamač. Vyštudoval Filozofickú a Právnickú fakultu na Univerzite Komenského v Bratislave.

INŠTITÚT HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Ak vláde chýba orientácia na kvalitu a zvyšovanie produktivity, nezostáva jej nič iné ako plošné škrty. Tie síce prinášajú okamžitú úsporu, ale problém plytvania vo verejných výdavkoch neriešia. V čase recesie je najúčinnejším riešením zvyšovanie produktivity, a s tým súvisiaca optimalizácia procesov. Produktivita vo verejnom sektore je pre ekonomiku rovnako dôležitá, ako produktivita v súkromnom sektore. Minimálne preto, že verejný sektor je významným zamestnávateľom, poskytovateľom verejných služieb a výrazným konzumentom daňových príjmov. V privátnom sektore každý manažér vie, že orientácia na zvyšovanie kvality automaticky znamená aj zvyšovanie produktivity. Aj vo verejnej správe sa preto treba vrátiť k aplikácii systému manažérstva kvality CAF (Common Assessment Framework), na ktorom sa dohodli členské krajiny EÚ a od roku 2002 ho na zvyšovanie kvality práce úradov a inštitúcií aj systematicky používajú. Skúseností a pozitívnych príkladov manažérstva kvality je všade okolo nás veľa. Stačí sa len správne rozhodnúť.

K automatickým mechanizmom v mzdovom manažmente vo verejnej správe dochádza aj v súvislosti s plošnou valorizáciou miezd. Viete si predstaviť aj iný, individuálnejší systém voči jednotlivým zamestnancom?

Jedným z princípov stabilnej a apolitickej štátnej služby je aj hodnotenie výkonnosti zamestnancov, v rámci ktorého časť ich odmeny za prácu závisí aj na výsledkoch takéhoto hodnotenia. Tento inštitút bol zo zákona o štátnej službe po roku 2006 vypustený. Odmeňovanie len na základe odpracovaných rokov a plošná valorizácia konzervujú nekvalitu a preferujú lenivých a servilných úradníkov na úkor zamestnancov, ktorí dlhodobo kvalitne vykonávajú svoju prácu. Celý systém odmeňovania vo verejnej správe je v súčasnej podobe nespravodlivý, netransparentný, demotivujúci a treba ho zmeniť.

Dnes je naďalej roztrieštený systém riadenia v personálnej a mzdovej oblasti v ústrednej štátnej správe. Každá rozpočtová kapitola si riadi túto oblasť sama. Je čas na vyššiu centralizáciu tejto agendy? Ak áno, ktorý štátny orgán alebo orgán verejnej moci by ju mal zabezpečovať?

Nevyzretosť našim politikom velí nikoho nepustiť na dobytý hrad. Aj preto fungujú naše ministerstvá ako súkromné eseročky. Potrebovali by zefektívniť a skvalitniť horizontálnu spoluprácu aj v oblasti riadenia ľudských zdrojov. Chýbajúca centrálna riadiaca štruktúra v tejto oblasti má negatívne vedľajšie účinky na kvalitu štátnej služby vo všetkých ostatných oblastiach spravovania štátu. Čo najskôr sa treba vrátiť k zriadeniu dostatočne silného centrálneho úradu pre riadenie štátnej služby, najlepšie na úrovni ministerstva. Takýto úrad treba vybaviť kompetenciami na pripravovanie nevyhnutných reforiem, navrhovanie legislatívy a vydávanie jednotných predpisov a noriem, platných pre riadenie štátnej služby naprieč celou verejnou správou. Keďže žiaden z našich ministrov nie je ochotný dobrovoľne sa vzdať autonómie v otázkach personálnej politiky, asi by bolo najrozumnejšie zveriť túto kompetenciu najsilnejšiemu z nich, a to ministrovi financií.

V rozpočte sa nevykazujú mzdové výdavky pre niektoré ozbrojené zložky a silové zložky. V prípade NBÚ a rezortu Ministerstva vnútra sa občania môžu o týchto informáciách dozvedieť, avšak v prípade Ministerstva obrany a SIS to neplatí. Je na to dostatočný dôvod, aby tieto celkové finančné informácie, ktoré neodhaľujú totožnosť konkrétnych pracovníkov, boli zatajované?

Dostatočným dôvodom legitimizujúcim tento stav je súčasná platná legislatíva, ktorú by bolo treba v snahe o vyššiu transparentnosť zmeniť. To, čo nám stále chýba, je otvorená verejná správa, fungujúca na princípe transparentnosti, participácie a spolupráce. Transparentnosť pomáha zvyšovať zodpovednosť tým, že poskytuje verejnosti podrobné a presné informácie o tom, čo vláda a verejná správa robí ako celok. Participácia umožňuje občanom prispievať k zdokonaľovaniu činnosti vlády pripomienkami, návrhmi a podnetmi, čo na druhej strane umožňuje vláde prijímať kvalitnejšie rozhodnutia, akceptovateľné širšou verejnosťou. Spolupráca zvyšuje kvalitu a efektívnosť verejnej správy rozvíjaním partnerskej spolupráce medzi úradmi navzájom, medzi štátnou správou a samosprávou a medzi vládou a podnikateľmi v privátnom sektore. Cieľom je na jednej strane zvyšovať transparentnosť verejnej správy a zodpovednosť úradov za rozhodovanie, kvalitu a dostupnosť verejných služieb a na strane druhej podporovať kvalifikovanú participáciu verejnosti na verejnej správe. V systéme otvorenej verejnej správy akékoľvek obmedzenie princípu prezumpcie verejnej dostupnosti informácií verejnej správy musí byť v súlade s pravidlami, ustanovenými osobitným zákonom. A zákony vo všeobecnosti sú len také dobré, ako kvalitní sú ľudia, ktorí ich pripravujú a schvaľujú.

Zhováral sa Ľubomír Nebeský

Redakcia Newslettra IHP oslovila aj Ministerstvo financií SR a položila mu obdobné otázky ako v predchádzajúcom rozhovore. Pýtali sme sa, či sa v tomto funkčnom období vlády SR dočkáme aj reformy ústrednej štátnej správy. Žiaľ odpovede ani žiadnej reakcie sme sa nedočakali.

Redakcia Newslettra IHP

UDALOSTI MESIACA

- 8. 9. 2011 Prezident SR Ivan Gašparovič splnomocnil ministra financií SR Ivana Mikloša na podpis dodatku k rámcovej zmluve o eurovale. Po jeho podpise musí byť ešte predložený parlamentu na vyslovenie súhlasu a následne na ratifikáciu prezidentovi SR. Tento dodatok nemá podporu celej koalície kvôli odmietavému postoju vládnej SAS.
- 12. 9. 2011 Vládna štvorka rokovala v Častej-Papierničke o dodatku k eurovalu, avšak bez výslednej dohody. Hlavným odporcom schválenia je naďalej SAS, ktorá slovami jej predsedu Richarda Sulíka vylúčila podporu tejto strany v tejto oblasti.
- 14. 9. 2011 Národná rada SR definitívne schválila zmeny v stavebnom sporení. Podľa tejto novely bude výška štátnej prémie určovaná každoročne zákonom o štátnom rozpočte, poplatky za vedenie účtov stavebným sporiteľniam bude určovať štát a dlžníci medziúverov stratia nárok na štátnu prémiu. Novela vyvolala nevôľu zo strany stavebných sporiteľní.
- 16. 9. 2011 Americký minister financií Timothy Geithner sa zúčastnil rokovania ministrov financií eurozóny v poľskej Wroclavi. Na stretnutí vyzval kolegov, aby členovia eurozóny urýchlili schválenie navýšenia balíčka eurovalu. Zároveň varoval pred výrokmi o možnom rozpade eurozóny, vyslovil sa za uskutočnenie konkrétnych činov pre riešenie dlhovej krízy.
- 19. 9. 2011 Vláda schválila superhrubú mzdu, a tým aj jeden zdravotný aj jeden sociálny odvod. Vládny návrh nemá zatiaľ podporu všetkých koaličných poslancov.
- 21. 9. 2011 Vláda schválila bankovú daň, ktorá by mala v budúcom roku priniesť do rozpočtu verejnej správy zhruba 51 mil. eur, čo tvorí zhruba 8% zisku bankového sektora na Slovensku pred zdanením za minulý rok. Rozhodnutie vlády kritizuje Slovenská asociácia bánk aj ekonomickí analytici.
- 21. 9. 2011 Vláda SR rozhodla o návrhu zmeniť systém fiškálnej decentralizácie tak, že obce, mestá a vyššie územné celky by od ďalšieho roka dostávali výnosy zo spotrebných daní, z dane z pridanej hodnoty a dane z príjmu. Vláda tým sleduje dosiahnuť zníženie príjmov pre územné samosprávy, aby rástli rovnako ako daňové príjmy do štátneho rozpočtu. Územné samosprávy sú proti tomuto návrhu.

Vláda v roku 2012 neplánuje žiadne veľké prepúšťanie svojich zamestnancov

Mŕtve duše na ústredných orgánoch štátnej správy v rokoch 2009 - 2010

Rozpočtové kapitoly	2009 (počet zamestnancov)				2010 (počet zamestnancov)			
	schválený limit	upravený limit	štatistka skutočnosť	rozdiel (3-2)	schválený limit	upravený limit	štatistka skutočnosť	rozdiel (3-2)
a	1	2	3	4	1	2	3	4
Kancelária Národnej rady SR	615	609	555	-54	601	598	532	-66
Kancelária prezidenta SR	101	101	90	-11	93	101	90	-11
Úrad vlády SR	612	601	549	-52	588	634	588	-46
Ústavný súd SR	89	89	76	-13	80	89	86	-3
Najvyšší súd SR	181	197	165	-32	213	220	193	-27
Generálna prokuratúra SR	1739	1739	1694	-45	1771	1771	1734	-37
Najvyšší kontrolný úrad SR	329	329	300	-29	329	329	315	-14
Ministerstvo zahraničných vecí SR	1087	1121	1075	-46	1112	1125	1104	-21
Ministerstvo obrany SR	24824	24768	22567	-2201	22154	22154	21250	-904
Ministerstvo vnútra SR	35368	36673	34937	-1736	37338	37448	36012	-1436
Ministerstvo spravodlivosti SR	11479	11535	10928	-607	11554	11554	11032	-522
Ministerstvo financií SR	11668	11667	11095	-572	11533	11491	10993	-498
Ministerstvo životného prostredia SR	1724	1743	1635	-108	1701	1710	1617	-93
Ministerstvo školstva SR	12157	12157	11807	-350	12157	12156	11967	-189
Ministerstvo zdravotníctva SR	3043	3043	2794	-249	2920	2920	2729	-191
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	12912	12994	12890	-104	13261	13259	13070	-190
Ministerstvo kultúry SR	1166	1166	1121	-45	1166	1175	1128	-47
Ministerstvo hospodárstva SR	1056	1124	1065	-59	1067	1071	1009	-62
Ministerstvo pôdohospodárstva SR	3797	3797	3543	-254	3797	4484	4113	-371
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	629	686	622	-64	703	353	327	-26
Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	3051	1998	1836	-162	1597	1671	1602	-69
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	2487	2468	2457	-11	2487	2487	2453	-34
Štatistický úrad SR	1033	1033	999	-34	1077	1077	1018	-59
Úrad pre verejné obstarávanie	121	121	110	-11	117	117	109	-8
Úrad jadrového dozoru SR	89	89	85	-4	87	90	90	0
Úrad priemyselného vlastníctva SR	149	149	142	-7	145	145	139	-6
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	84	84	74	-10	78	78	73	-5
Protimonopolný úrad SR	80	80	73	-7	75	75	68	-7
Národný bezpečnostný úrad	283	283	239	-44	268	268	234	-34
Správa štátnych hmotných rezerv	164	144	119	-25	126	126	108	-19
Rada pre vysielanie a retransmisiu - VPS	36	36	31	-5	36	36	34	-2
Kancelária verejného ochrancu práv	41	41	38	-3	38	41	35	-6
Úrad na ochranu osobných údajov	43	43	34	-9	35	35	33	-2
Slovenská akadémia vied	2191	2065	2014	-51	2061	2061	2027	-34
Spolu	**134428**	**134773**	**127759**	**-7014**	**132365**	**132374**	**127380**	**-4994**

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

Dokončenie zo str. 1

NIEKTORÉ MINISTERSTVÁ V MINULOM ROKU PRIJÍMALI NOVÝCH ÚRADNÍKOV

Medzi ministerstvá, ktoré sa naozaj rozhodli racionalizovať zamestnanosť vo svojich radoch, patrí Ministerstvo obrany, ktoré znížilo počet pracovníkov medziročne o 1317, ale aj Ministerstvo financií so znížením ich počtu o 102. Ministerstvo zdravotníctva SR prepustilo celkovo 65 pracovníkov a Ministerstvo životného prostredia 18. Sú však také ministerstvá, ktoré išli výrazne opačným smerom, a to hlavne Ministerstvo vnútra zamestnalo počas roka 2010 o 1075 osôb viac a Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka o 570 osôb viac ako v roku 2009. Na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR pracovalo v minulom roku o 180 ľudí viac ako rok pred tým a Ministerstvo spravodlivosti tiež posilnilo 104 nových pracovníkov. Nárast počtu zamest-

Plánovaný počet zamestnancov jednotlivých rozpočtových kapitol v období rokov 2010 - 2012

Kapitoly štátneho rozpočtu	2010 Schválený rozpočet	2010 Upravený rozpočet	2010 Skutočnosť	Mŕtve duše U 2010 - S 2010	2011 schválený rozpočet	2011 - 2010	2012 Návrh rozpočtu	2012 -2011
	1	2	3	(2-3)	4	(4-1)	5	(5-4)
Kancelária Národnej rady SR	601	598	532	66	601	0	536	-65
Kancelária prezidenta SR	93	101	90	11	101	8	101	0
Úrad vlády SR	588	634	588	46	588	0	583	-5
Ústavný súd SR	80	89	86	3	89	9	89	0
Najvyšší súd SR	213	220	193	27	213	0	213	0
Generálna prokuratúra SR	1771	1771	1734	37	1771	0	1771	0
Najvyšší kontrolný úrad SR	329	329	315	14	329	0	329	0
Ministerstvo zahraničných vecí SR	1112	1125	1104	21	1111	-1	1181	70
Ministerstvo obrany SR	22154	22154	21250	904	22033	-121	21864	-169
Ministerstvo vnútra SR	37338	37448	36012	1436	36446	-892	36107	-339
Ministerstvo spravodlivosti SR	11554	11554	11032	522	11553	-1	11663	110
Ministerstvo financií SR	11533	11491	10993	498	10578	-955	10578	0
Ministerstvo životného prostredia SR	1701	1710	1617	93	1618	-83	1616	-2
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	12157	12156	11967	189	12156	-1	12156	0
Ministerstvo zdravotníctva SR	2920	2920	2729	191	2919	-1	2673	-246
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	13261	13259	13070	190	11979	-1282	12214	235
Ministerstvo kultúry SR	1166	1175	1128	47	1102	-64	1098	-4
Ministerstvo hospodárstva SR	1067	1071	1009	62	963	-104	903	-60
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	3797	4484	4113	371	3827	30	3827	0
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	703	353	327	26	0	-703	0	0
Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR	1597	1671	1602	69	2035	438	2036	1
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	2487	2487	2453	34	2487	0	2487	0
Štatistický úrad SR	1077	1077	1018	59	1117	40	975	-142
Úrad pre verejné obstarávanie	117	117	109	8	117	0	117	0
Úrad jadrového dozoru SR	87	90	90	0	93	6	93	0
Úrad priemyselného vlastníctva SR	145	145	139	6	145	0	138	-7
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	78	78	73	5	78	0	72	-6
Protimonopolný úrad SR	75	75	68	7	72	-3	72	0
Národný bezpečnostný úrad	268	268	234	34	261	-7	261	0
Správa štátnych hmotných rezerv SR	126	126	108	19	126	0	126	0
Rada pre vysielanie a retransmisiu - VPS	36	36	34	2	36	0	36	0
Kancelária verejného ochrancu práv	38	41	35	6	41	3	41	0
Úrad na ochranu osobných údajov	35	35	33	2	35	0	35	0
Slovenská akadémia vied	2061	2061	2027	34	2061	0	2061	0
Spolu	**132365**	**132374**	**127380**	**4994**	**128681**	**-3684**	**128052**	**-629**

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

nancov zaznamenalo aj Ministerstvo školstva, vedy a športu SR v počte 160 nových ľudí. Tieto nárasty nie sú zaznamenané len priamo na ministerstvách, ale aj v ich podriadených organizáciách, ktoré sú financované z rozpočtov spomínaných ministerstiev.

VYHLIADKY DO ĎALŠÍCH ROKOV NIE SÚ V ZNAMENÍ VEĽKÝCH ZMIEN V ZAMESTNANOSTI VO VEREJNEJ SPRÁVE

Rozpočet na rok 2011 predpokladá, že na ministerstvách a ostatných ústredných orgánoch štátnej správy bude pracovať takmer 129 tisíc pracovníkov, čo je však o 1301 úradníkov viac ako skutočne pracovalo v týchto štátnych inštitúciách v minulom roku. Návrh rozpočtu na rok 2012 ráta s celkovým počtom zamestnancov, ktorí sú platení priamo zo štátneho rozpočtu v počte 128052 ľudí. Pri porovnaní s rozpočtom na rok 2011 to predstavuje plánovaný pokles o 629 úradníkov.

Podľa návrhu rozpočtu na rok 2012 sa navýšia stavy colníkov o 226 systemizovaných pracovných miest, naproti tomu zo Zboru väzenskej a justičnej stráže, ktorý patrí pod Ministerstvo spravodlivosti SR, ubudne 393 zamestnancov. Ostatné systemizované pracovné miesta ako sú v štátnej polícii či v Hasičskom a záchrannom zbore sa nepočíta so žiadnymi úpravami a stav zostáva oproti roku 2011 nezmenený. V prípade Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa ráta, že príjme nových 235 úradníkov oproti roku 2011. Medzi šetriace ministerstvá na počte pracovníkov sa podľa návrhu rozpočtu na budúci rok má stať aj Ministerstvo vnútra SR s poklesom o 339 osôb, Ministerstvo zdravotníctva SR zníži počet pracovníkov o 246 osôb a prvú trojicu šetriacich ministerstiev plánuje uzatvoriť Ministerstvo obrany SR so znížením počtu zamestnancov o169 osôb. Ostatné kapitoly zaznamenali len veľmi malé klesajúce či stúpajúce hodnoty, avšak väčšina z nich zostala oproti roku 2011 nezmenená.

Ľubomír Nebeský,
manažér IHP pre sekciu verejnej správy

INŠTITÚT HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Informácie o IHP

Inštitút hospodárskej politiky je ekonomický think-tank, nezávislá, apolitická a mimovládna nezisková organizácia, založená v októbri 2009 v súlade so Zákonom č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách.

Ekonomické a spoločenské poznanie je nekonečné. Je to priestor, pre ktorý je časová a tematická dimenzia vždy len relatívna. Tento priestor nikdy nemožno ohraničiť len aktuálnymi nositeľmi myšlienok a názorov. Aj preto je prirodzené, že IHP má ambíciu sa angažovať práve v tejto interaktívnej a stále sa vyvíjajúcej oblasti.

IHP chce svojimi aktivitami ako účastníka tretieho sektora prispieť k rozvoju slobodnej spoločnosti, založenej na princípe trhovej ekonomiky, v ktorej slobodu a práva občana považuje za najvýznamnejší demokratický princíp spoločnosti. Komentovaním spoločenského diania predovšetkým v ekonomickej oblasti chce podporiť spoločenskú diskusiu o aktuálnych témach, ktoré sa priamo alebo sprostredkovane dotýkajú občanov. Analýzami hlavne v oblasti verejných financií chce predostrieť argumenty pre odbornú, ale aj laickú verejnosť, ktorými by bolo možné obohatiť názorové spektrum, ktoré by sprevádzalo najmä strategické rozhodnutia orgánov štátnej moci v oblasti hospodárskej politiky.

Hlavnými aktivitami IHP sú:

- tvorba analýz vývoja odvetví verejnej správy
- tvorba analýz jednotlivých zložiek hospodárskej politiky vlády SR
- pravidelné kvartálne hodnotenie vývoja čerpania EÚ fondov
- pravidelné kvartálne hodnotenie vývoja verejných financií
- organizovanie konferencií a seminárov na vybrané ekonomické témy
- mediálna prezentácia výstupov vlastnej práce IHP
- mediálne komentovanie krokov vlády a opozície v ekonomickej oblasti
- organizovanie školení
- vydávanie publikácií

IHP sa zaoberá týmito oblasťami najmä z pohľadu vplyvu na udržateľnosť verejných financií, ekonomického rastu a zvyšovania životnej úrovne obyvateľstva:

- Hospodárska politika: fiškálna politika, dane, odvody, priority hospodárskej politiky
- Verejná správa: optimalizácia a modernizácia štátnej správy, vývoj zamestnanosti vo verejnej správe a odmeňovania, fiškálna decentralizácia
- Hospodárstvo: energetika, dopravná politika, podnikateľské prostredie, cestovný ruch, bytová politika
- Menové a fiškálne aspekty EÚ: Pakt stability a rastu, eurozóna, Európa 2020
- Sociálna politika, Penzijný systém a zdravotníctvo
- Financovanie kultúry, vrátane cirkví a verejnoprávnych médií, školstvo, veda, výskum a inovácie
- Enviromentálna politika, pôdohospodárstvo a regionálny rozvoj
- Kohézna politika: štrukturálne fondy, Európsky sociálny fond, Kohézny fond
- Finančný trh: banky, poisťovne, kapitálový trh, dohľad nad finančným trhom

Tím IHP

František Palko, riaditeľ inštitútu, +421 903 127 688; fpalko@ihp.sk
Radko Kuruc, manažér sekcie finančných trhov, +421 905 484 764; rkuruc@ihp.sk
Ľubomír Nebeský, manažér sekcie verejnej správy, +421 911 282 285; lnebesky@ihp.sk
Michal Sántai, manažér sekcie pre kohéznu politiku, +421 902 972 888; msantai@ihp.sk
Zuzana Dobrotková, analytička sekcie pre kohéznu politiku, +421 949 116 036; zdobrotkova@ihp.sk
Igor Kiss, analytik sekcie pre kohéznu politiku, +421 902 295 284; ikiss@ihp.sk

SÍDLO:

Inštitút hospodárskej politiky, n.o., Rýdziková 1, 841 04 Bratislava, Slovenská republika, IČO: 42166802, DIČ: 2022915070, DPH: SK 2022915070

ADRESA KANCELÁRIE:

Inštitút hospodárskej politiky, n.o., Ventúrska 3, 811 01 Bratislava, Slovenská republika